

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 287/07-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť M. V., P., E. R., P., Ľ. V., B., Ľ. K., B., a J. V., P., zastúpených advokátom JUDr. J. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Lučenci č. L/2005/00385 z 27. januára 2005, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23 Sp 7/2005-17 z 28. apríla 2005 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sžo KS/94/2005 z 13. decembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. V., E. R., Ľ. V., Ľ. K. a J. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. apríla 2007 doručená sťažnosť M. V., P., E. R., P., Ľ. V., B., Ľ. K., B., a J. V., P. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. K., B., vo veci namietaného porušenia

základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Lučenci (ďalej len „pozemkový úrad“) č. L/2005/00385 z 27. januára 2005, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Sp 7/2005-17 z 28. apríla 2005 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Sžo KS/94/2005 z 13. decembra 2006.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli: *«... podaním zo 16. decembra 2004 si sťažovatelia uplatnili na Obvodnom pozemkovom úrade v Lučenci právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu za pozemok (...) s poukazom na § 5 ods. 1 zák. č. 503/2003 Z. z. Ich reštitučnému nároku nebolo vyhovené, lebo uvedený pozemkový úrad, okrem iného bol toho názoru, že v danom našom prípade sa nejedná o reštitučný titul, ale o prechod vlastníctva na čsl. štát do správy Š. V. podľa § 4 ods. 3 vl. nar. č. 15/1959 Zb. a § 9 ods. 1 Vyhl. č. 88/1959 Ú. v.*

Sťažovatelia sa odvolaním proti uvedenému rozhodnutiu Obvodného pozemkového úradu v Lučenci domáhali na Krajskom súde v Banskej Bystrici preskúmania jeho zákonnosti. V odvolaní uviedli všetky skutočnosti, ktoré považovali za relevantné pre navrátenie vlastníckeho práva a vydanie pozemkov.

Pozemkový úrad v citovanom rozhodnutí (ďalej len „rozhodnutie“) rozhodol, že sťažovatelia nespĺňajú podmienky uvedené v § 3 zák. č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 503/2003 Z. z.“) z dôvodu, že pozemok neprešiel na štát alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov uvedených v § 3 zákona.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom sp. zn. 23 Sp7/2005-17 z 28. apríla 2005 potvrdil rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu č. L/2005/00385 z 27. 1. 2005 a našou argumentáciou sa vôbec nezaoberal, čo sťažovatelia považujú za postup vymykajúci sa zákonnosti. Z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici vyplýva, že porušil zákonom stanovený postup hodnotenia dôkazov ustanovený § 132 OSP tým, že nevyhodnotil

tvrdenia podložené autentickými listinnými dôkazmi, z ktorých je zrejmé, že vlastníctvo k predmetným pozemkom existuje a aj dôvody jeho vydania. Týmto postupom porušil aj právo, aby daná vec bola spravodlivo prejednaná podľa článku 6 Dohovoru.

Krajský súd sa v odôvodnení svojho rozsudku vôbec nezaoberal, nevyhodnotil charakter rozhodnutia Finančného odboru rady Okresného národného výboru v P. z 15. októbra 1959, nevysporiadal sa s tým, či bolo toto rozhodnutie vydané s vtedy platnými právnymi predpismi (písm. „n“ zák. č. 503/2003 Z. z.) prípadne, či nedošlo k „vyvlastneniu“ bez vyplatenia náhrady (písm. „m“ zák. č. 503/2003 Z. z.). Krajský súd, rovnako ako obvodný pozemkový úrad sa našou argumentáciou sťažovateľov vôbec nezaoberal, čo títo považujú za postup vymykajúci sa zákonnosti.»

Sťažovatelia zastávajú názor, že namietané rozhodnutie pozemkového úradu, rozsudok krajského súdu a rozsudok najvyššieho súdu porušuje ich základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie týchto práv vidia v tom, že ich návrhu na navrátenie vlastníctva k pozemkom nebolo vyhovené.

Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„1.) Konaním Obvodného pozemkového úradu v Lučenci, jeho rozhodnutím číslo: L/2005/00385 z 27.1.2005, bolo porušené základné právo sťažovateľov na navrátenie vlastníckeho práva k predmetným pozemkom, na ich vydanie a na jeho súdnu ochranu zákonom ustanoveným postupom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a bolo tiež porušené právo, aby ich záležitosť bola spravodlivo prejednaná podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Postup žalovaného nekorešpondoval, nemal úmysel vrátiť pozemky podľa zákona 503/2003 Z. z., nepomohol, jeho odpovede sú rozporné, zavádzajúce. Hľadal len dôvody, ako pozemky nevydať.

2.) Konaním Krajského súdu v Banskej Bystrici, v ktorom vyniesol rozsudok pod sp. zn. 23 Sp 7/2005-17 zo dňa 28. apríla 2005, bolo porušené základné právo sťažovateľov na navrátenie vlastníckeho práva k predmetným pozemkom, na ich vydanie a na jeho súdnu ochranu zákonom ustanoveným postupom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a bolo tiež porušené právo, aby ich záležitosť bola spravodlivo prejednaná podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

3.) *Konaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v ktorom vyniesol rozsudok pod sp. zn. 4 Sž-o-KS/94/2005 z 13. 12. 2006, bolo porušené základné právo sťažovateľov na navrátenie vlastníckeho práva k predmetným pozemkom, na ich vydanie a na jeho súdnu ochranu zákonom ustanoveným postupom podľa čl. 46 ústavy SR a bolo tiež porušené právo, aby ich záležitosť bola spravodlivo prejednaná podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a preto sťažovatelia žiadame:*

I.) - zrušiť rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a vec mu vrátiť na nové konanie

II.) - priznať úhradu trov konania pred Ústavným súdom SR nášmu právnomu zástupcovi JUDr. J. K., podľa jeho vyčíslenia do 15 dní od doručenia rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky

III.) - priznať náhradu trov za prieťahy v konaní pre sťažovateľov.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. V časti sťažnosti sťažovatelia namietali porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím pozemkového úradu č. L/2005/00385 z 27. januára 2005 a rozsudkom krajského súdu č. k. 23 Sp 7/2005-17 z 28. apríla 2005.

Zo sťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil, že rozhodnutie pozemkového úradu bolo vydané 27. januára 2005 a rozhodnutie krajského súdu bolo vydané 28. apríla 2005 na základe odvolania proti rozhodnutiu pozemkového úradu.

Ústava v čl. 127 ods. 1 limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity. Podľa neho ústavný súd rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Právomoc ústavného súdu je daná v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov rozhodovať v konkrétnej veci a poskytnúť tak ochranu označeným základným právam alebo slobodám sťažovateľa, porušenie ktorých namieta (III. ÚS 181/04).

Rozhodnutie pozemkového úradu bolo možné preskúmať všeobecným súdom, čo sa aj v skutočnosti stalo, keď krajský súd rozhodoval o odvolaní. V právomoci ústavného súdu ostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o odvolaní sťažovateľov sú zlučiteľné s ústavnými limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľmi označeného čl. 46 ods. 1 ústavy. Tie isté skutočnosti platia aj pre preskúmanie rozhodnutia krajského súdu, keď vo veci rozhodoval najvyšší súd. Aj v tomto prípade ústavný súd na základe subsidiarity predmetné rozhodnutia nepreskúmal (nedostatok právomoci na prerokovanie tejto časti sťažnosti).

2. Tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietali rozhodnutie najvyššieho súdu, ústavný súd odmietol z dôvodu zjavne neopodstatnenosti.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 74/07).

Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sžo KS/94/2005 z 13. decembra 2006 vyplýva, že *„krajský súd ako prvostupňový súd potvrdil rozhodnutie obvodného pozemkového úradu, ktorým rozhodol tak, že sťažovatelia nespĺňajú podmienky na navrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu za pozemky uvedené v § 3 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona*

Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“), a to z dôvodu, že pozemky neprešli na štát alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov uvedených v § 3 zákona č. 503/2003 Z. z. Krajský súd sa stotožnil so závermi obvodného pozemkového úradu, že ak bolo vlastníctvo k poľnohospodárskym pozemkom odňaté podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora (ďalej len „nariadenie vlády č. 15/1959 Zb.“), mala si oprávnená osoba, resp. jej právni nástupcovia, uplatňovať svoj reštitučný nárok na navrátenie nehnuteľnosti podľa reštitučného zákona č. 403/1990 Zb. v znení neskorších predpisov. Reštitučný zákon č. 503/2003 Z. z. reštitučný titul podľa nariadenia vlády č. 15/1959 Zb. nepozná, pričom reštitučné tituly sú v ňom prísne stanovené v § 3 a tieto nemožno ďalej rozširovať. Najvyšší súd v preskúmvanej veci z podkladov administratívneho spisu a spisu krajského súdu zhodne zistil, že obvodný pozemkový úrad dôsledne skúmal, či sú splnené podmienky sťažovateľmi uplatneného reštitučného nároku a dospel k zhodnému záveru, že sťažovatelia sa domáhali navrátenia vlastníctva k pozemkom, ktoré neprešli na štát v zmysle ustanovenia § 3 zákona č. 503/2003 Z. z. V uvedenom ustanovení zákona sú spôsoby prechodu vlastníctva nehnuteľností na štát vymenované taxatívne, čo znamená, že rozšírenie ich rozsahu je neprípustné. Nebolo preto možné prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľov, že v prípade uplatneného reštitučného nároku prešlo vlastníctvo oprávnenej osoby na štát v dôsledku niektorého zo zákonných ustanovení § 3 zákona č. 503/2003 Z. z. V prípade nehnuteľností, ktoré prešli na štát na základe vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb., tento spôsob prechodu vlastníctva na štát bol upravený zákonom č. 403/1990 Zb. o zmiernení niektorých majetkových krívd v znení neskorších predpisov. Z ustanovenia § 1 tohto zákona priamo vyplýva, že tento zákon sa vzťahuje na následky majetkových krívd spôsobených fyzickým a súkromným právnickým osobám odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným, prípadne hnutel'ným veciam podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora“.

Ústavný súd je toho názoru, že rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sžo KS/94/2005 z 13. decembra 2006 nemohlo dôjsť k porušeniu základných práv

sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti. Nie je zrejmé, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom porušil základné práva sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nemá zjavne neodôvodnený ani arbitrárny charakter.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené a s poukazom na to, že obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

V nadväznosti na tento záver ústavný súd odmietol aj tú časť sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietali porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 116/05) vychádzajúc z toho, že absencia porušenia ústavnoprávných princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľov hmotnoprávneho charakteru. Ústavný súd totiž v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosné princípy vyplývajúce z čl. 46 až 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov konania (čl. 46 až 51 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, ak tento výklad a použitie zákonov neporušujú uvedené ústavnoprávne princípy alebo základné práva a slobody (II. ÚS 54/02).

Je vecou všeobecného súdu, ktorú normu z právneho poriadku Slovenskej republiky v danom prípade aplikuje a ako ju interpretuje. K tomu treba dodať, že všeobecný súd, a o to viac to platí, ak ide o najvyšší súd, je primárne zodpovedný za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy. Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie musí byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu neobsahuje také skutočnosti, ktoré by svedčili o porušení označeného základného práva, a pri posúdení namietaného rozhodnutia nemožno dospieť k záveru, že je zjavne nedôvodné alebo arbitrárne. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že by postup najvyššieho súdu bol z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný.

3. Sťažovatelia v petite sťažnosti navrhli „*priznať náhradu trov za prietahy v konaní...*“, neuviedli však citáciu konkrétneho článku ústavy, resp. dohovoru, ani názov základného práva, ktorého vyslovenia porušenia sa v tejto súvislosti domáhajú. Navyše v prípade vyslovenia zbytočných prietahov sa možno domáhať primeraného finančného zadost'učinenia, a nie „*priznania náhrady trov za prietahy v konaní*“.

Ústavný súd sa napriek tomu zaoberal aj touto časťou sťažnosti. Z jej obsahu vyplýva, že nenapáda prietahy v konaní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aj keď sťažovatelia žiadali „*priznať náhradu trov za prietahy v konaní*.“ V tejto časti je sťažnosť zjavne neodôvodnená pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi namietaným konaním a žiadosťou sťažovateľov.

Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2007